

Koronakommisjonen

Kommisjonen er oppnevnt i statsråd 24. april 2020

Referat

Referat fra Koronakommisjonens intervju med Mari Trommald

Intervju av	Mari Trommald, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
Sted	Kommisjonens lokaler, Tollbugt. 12
Tid	14. januar 2021, kl 12-13.30
Intervjuere	Stener Kvinnsland, Leder av Koronakommisjonen Toril Johansson
Kommisjonsmedlemmer til stede digitalt	Knut Eirik Dybdal
Ev intervjuobjektets bisittere	
Referent	Siri Halvorsen, sekretariatsleder og Marthe Skogland Wedøe, sekretariatet

1. Innledning av samtalen

Utvalgsleder presenterte kommisjonens medlemmer og sekretariat som var til stede og som fulgte intervjuet digitalt.

Sekretariatsleder gikk gjennom en del formaliteter knyttet til gjennomføringen av intervjuet, og påpekte at det skrives referat og tas lydopptak fra samtalen. Sekretariatsleder orienterte om at referatet og lydopptaket er interne dokumenter, som kommisjonen i utgangspunktet ikke gir innsyn i. Når arkivet overleveres til Arkivverket, vil offentlighet vurderes av Arkivverket etter offentleglova. Sekretariatsleder viste til at taushetserklæring er signert og understreket at brudd på taushetsplikt kan medføre sanksjoner. Sekretariatsleder presiserte at Trommald er underlagt instruks om å forklare seg/bidra til kommisjonens arbeid, jf. statsministerens instruks om tilgang til opplysninger for Koronakommisjonen. Den som intervjues kan uten hinder av taushetsplikt gi Koronakommisjonen opplysninger som er nødvendige for kommisjonens arbeid, jf. lov om informasjonstilgang m.m. for Koronakommisjonen § 2.

2. Innledende spørsmål

Kvinnsland: Utover å være direktør i Bufdir, har du hatt andre roller i pandemihåndteringen?

Trommald: Jeg har ledet arbeidet i koordineringsgruppen for utsatte barn og unge. Det er den viktigste kilden til arbeidet vi har gjort, og jeg regner med at kommisjonen er kjent det. Det er en gruppe som er utpekt fra en rekke direktorater av regjeringen, for å gi dem råd.

Jeg sitter som rådgiver i BUB i Hdir. Bufdir er også representert i DSBs gruppe. Jeg husker ikke navnet på den, men jeg regner med at kommisjonen er kjent med den. Der deles felles informasjon, og informasjonsflyt er en viktig del av håndteringen.

Kvinnsland: Er det en fast arena, eller er det det som kalles for samvirkekonferanser?

Trommald: Jeg er usikker på om det heter samvirkekonferanser, eller om det heter noe annet. Vi satt ikke i noen av disse rådene i forkant. Det er etter påtrykk at vi har kommet inn. Vi er ikke med som deltaker i BUB, men som rådgiver. Det vil si at vi får tilgang på informasjon og kan komme med innspill, men de må ikke høre på oss.

Kvinnsland: Betyr det at du vurderer disse to fora som nokså like, BUB og DSB?

Trommald: BUB er nok den viktige. Det er fordi FHI og Hdir treffer beslutninger i stort monn. DSB er et koordinerende organ, og jeg ser ikke det er derfor mindre relevant.

Kvinnsland: Oppfatter du DSB slik generelt, eller for denne krisen?

Trommald: Det er spesielt for denne krisen. Når det gjelder beslutninger som skal tas, oppfatter jeg BUB som en mye viktigere arena.

Johannson: Du sier dere sitter med etter påtrykk. Vil det si at dere har bedt om å være med?

Trommald: I BUB så tror jeg nok det. Vi har i alle fall vært opptatt av å synliggjøre.

En av våre refleksjoner i etterkant av flyktningkrisen, er at vårt direktorat for sjeldent blir trukket inn i krisehåndtering. Dette gjelder både i situasjoner som flyktningkrisen, og når barn må hentes ut av leire i Syria. I slike situasjoner er man vant til å inkludere justis- og helsesporet, mens barn- og sosialsporet blir glemt. Vi har flere ganger spurt departementet om å bli inkludert i krisehåndteringen, dette har vi også skriftlig overfor vårt eget departement. Dette er godt kjent.

Før, når Hdir var Helse- og sosialdirektoratet, så var det sosiale i større grad involvert i krisekoordineringen. Koordineringen på sosial-siden, inkludert barn og unge, er ikke formalisert slik det var før. Området avhengig av at det gis innspill til Hdir i kriser. Det er bekymringsfullt, uten at jeg ser andre løsninger. Vi strever med å få et sete ved bordet.

3. Sentrale spørsmål i dette intervjuet

Tema: Betegnelsen «særlige omsorgsbehov»

Kvinnsland: Hvilken rolle hadde Bufdir i forkant av Hdirs avgjørelse om å stenge Norge 12.mars? Hadde dere noen rolle?

Trommald: Det er litt vanskelig å huske, men jeg tror ikke vi ble spurt om innspill i forkant av avgjørelsen. Barnevern og krisesentre var ikke kategorisert som kritisk samfunnsfunksjon. På tross av at vi hadde løftet problemstillingen til vårt departement. De var kjent med at vi syns det var rart i andre sammenhenger.

Det betyr at når det legges beredskapsplaner i DSB, så er ikke vi med. Vi har ikke hatt muligheten til å uttrykke våre synspunkter. Hvis en krise treffer, så kommer ikke flagget opp, siden de relevante folkene ikke sitter ved bordet. Det vi gjorde aller først, var å få på plass

dette. Jeg tror at årsaken til at vi ikke ble spurt, var at vi ikke hadde noen definert posisjon i en krisehåndtering.

Kvinnsland: Så det var ingen konkret deltagelse i for eksempel formulering av tiltak som angikk Bufdir sitt kompetanseområde i forkant av nedstengningen?

Trommald: Nei

Kvinnsland: I Hdirs stengningsvedtak ble betegnelsen særlige omsorgsbehov brukt. Hvilke utsatte grupper er det da egentlig snakk om?

Trommald: Det har vi problematisert. Jeg hadde noen telefonsamtaler - for nå spør du om skolestengingen?

Kvinnsland: Ja.

Trommald: Vi spurte Hdir muntlig. Vi var glade for at de hadde tenkt på at de måtte gjøre noen unntak. Vurderingene var ikke gjort, og heller ikke med tanke på at utsatte grupper ikke klarer å ta til seg denne typen tjenester. Vi reflekterte over det i etterkant, og vi så hvor viktig det er å definere hvem som er utsatte grupper.

KD tok initiativ til at vi kom inn i skoleåpningsgruppen. Det hadde ikke Hdir noe med å gjøre. I mellomtiden hadde vi hatt noen møter med dem. Det var møter vi hadde bedt om, da vi så at konsekvensene av nedstengingen var store for barn og unge. Hdir ønsket ikke at vi skulle innhente konkret informasjon om konsekvensene av vedtakene. De var opptatt av at helsetjenesten skulle konsentrere seg om å løse koronakrisen.

Vi så dette som veldig problematisk. Jeg tok muntlig kontakt med Bjørn-Inge Larsen og ledelsen i Hdir, og ga uttrykk for min bekymring om nedstengingen av tjenestene til barn og unge. Jeg tok også kontakt med Jan Fredrik Andresen, direktør i Helsetilsynet, for å høre hans vurderinger. Jeg tok kontakt omtrent i forbindelse med at jeg ble oppnevnt til gjenåpningsgruppen.

Personlig oppfattet jeg det som vondt for befolkningen at samtidig som vi innførte tiltak, så avskar vi befolkningen fra alt av helse- og velferdstjenester. Det var slik jeg leste prioriteringsveilederne som ble lagt ut på Hdirs sider. Der sto det at syke ikke skulle oppsøke helsetjenesten. Jeg går ut ifra at dere er kjent med de formuleringene som stod der?

Sekretariatsleder: Kan du si når det var?

Trommald: Det gjaldt den rapporten som ble offentliggjort 6. april.

Sekretariatsleder: Når ble den gruppen opprettet?

Trommald: Jeg går ut ifra at dere har disse datoene selv. Den ble opprettet [samtidig] som Holdenutvalget. Det var en som skulle se på skoleåpning, og Holdenutvalget. Rapportene skulle offentliggjøres samtidig, og de ble nedsatt samtidig med et likt mandat.

Sekretariatsleder: Ja, dette kjenner vi.

Trommald: Ja. Siden jeg deltok i gruppen som skulle se på skoleåpning, løftet jeg viktigheten av de tilgrensende tjenestene til barn og unge. Det er ikke bare skolen som et universelt tilbud, men vi må se på samspillet.

Hdir var ikke interessert i at vi hentet inn informasjon. Derfor iverksatte vi en egen undersøkelse, som Deloitte gjorde for oss. Istedenfor å gå i registrene, ringte de og spurte spesialisthelsetjenesten, skolehelsetjenesten, barnevernet og alle velferdstjenestene. Rapporten ble offentliggjort som et vedlegg til skolerapporten som ble gitt ut 6. april. Der lå informasjonen tilgjengelig for alle som ville lese den. Konklusjonen [ble også fremhevet] i

rapporten som anbefalte skoleåpning. Samarbeidet rundt barn og unge hadde så å si helt falt bort.

Vi fikk FHI til å lage en oversikt over hvor mange barn som var utsatt, og hvilke barn det handlet om. Vi regnet oss fram til at omkring 200 000 barn ble utsatt i denne sammenhengen, og med økt risiko etter hvert som nedstengningen varte.

Sekretariatsleder: De kontaktene du tok med Bjørn Inge Larsen, Bjørn Guldvog og Jan Fredrik..

Trommald: Kun muntlig.

Sekretariatsleder: Var det før du ble oppnevnt til gjenåpningsgruppa?

Trommald: Ja, omtrent da, i slutten av mars. Situasjonen akkurat da husker jeg ikke helt. Men, de var klar over min bekymring på området, og også innenfor [vårt] eget departement. Jeg tok det opp med departementsråd Dag Thomas Gisholt, at her var det for lite oppmerksomhet om konsekvensene av nedstengningen, og for mye på håndteringen av smitte. Mitt mandat er ikke å håndtere smitten, derfor har det vært lettere for meg å ta denne rollen. Jeg regner med at det er derfor jeg er her

Kvinnslund: Vi har merket oss at begrepet «omsorgsbehov», som ble brukt innledningsvis, ble skiftet ut med «behov». Tror du det har noe å gjøre med det vi nå har snakket om?

Trommald: Jeg har forstått det slik, at Hdir så behov for å gjøre noen unntak fra nedstengningen. Den retorikken der har jeg ikke tenkt på, jeg tenkte at tiltakene som ble iverksatt, slo ut på tjenestene.

Det blir viktig å finne ut volumet av behovet for tjenester som blir borte.

Det opplevde jeg at Hdir innledningsvis verken hadde innsikt i eller og interesse av å finne ut. De var opptatt av å håndtere pandemien. Det kan man jo forstå. De ville ikke ha rapportering fra fylkesmennene, noe jeg oppfattet at DSB var kritisk til. [Når det gjelder rapportering] har [både] vi og Udir har fått kritikk. KS er generelt imot at man skal legge sten til byrden i kommunene eller andre steder. Jeg ønsker jeg å være veldig tydelig; har man en krise, så må man innhente dokumentasjon på hvilke konsekvenser dette har. Slik at dokumentasjon på konsekvenser av vedtakene er helt nødvendig.

Dokumentasjonen vi hentet inn til 6. april-rapporten, har vært styrende for arbeidet som er gjort i koordineringsgruppen etterpå. Vi så at vi må styre etter det som skjer ute i tjenestene. Vi så at helsesykepleiere ble omprioritert, og at hjemmekontor ble innført også for de som jobber i operativ tjeneste. Hdirs retningslinjer ikke var tydelige på at dersom man trenger pasientkontakt for å utføre forsvarlig behandling, så må man selvfølgelig gjøre det. Her er avveiningene viktig. Er det kun koronapasienter vi skal redde, eller skal vi redde de andre pasientene også? Det med dokumentasjon i etterkant; det er en ting å være upresis med ordbruk og ikke forstå innretningen, men å se konsekvensene etterpå er noe helt annet.

Vi har også bekymret oss for forståelsen av veldig tydelige budskap fra regjeringen i pressekonferanser. Det stopper ikke ved de nasjonale rådene, og det blir et stort press ute i de enkelte virksomhetene i kommunene. Både i kommunene og andre steder, tar man i litt mer for å ikke bli oppfattet som illojale, og at de ikke gjør nok for å forbygge smitte. Deler av nedstengningen har sammenheng med at man blir veldig opptatt av å iverksette nok tiltak lokalt. Det betyr at styringen fra myndighetene handler om å motvirke den nedstengningen, man må få til «samtalen» på to måter. Jeg mener at helsespoet ikke har vært tydelige nok, de burde ha signalisert veldig tydelig at disse tjenestene skal være åpne. Så kom de seg etter hvert, og særlig på feltet for barn og unge.

Kvinnsland: Det var svært få som hadde plass i barnehager med begrunnelsen sårbarhet og utsatthet ifølge Udir sine tall. Hva er din vurdering av de viktigste årsakene til dette?

Trommald: Det er veldig stigmatiserende å si at jeg har et behov, på grunn av en vanskelig hjemmesituasjon. Vi vet at enkelte familier, med barnevernstiltak, var redde for at dette skulle bli brukt imot dem senere i en barnevernssak. Det andre er at forskning viser at de gruppene som trenger mest, også blir mest redde. De kan være redde for å oppsøke tiltakene, så det kan være flere terskler.

Kommisjonen leser sikkert alle forskningsrapporter, og vi har bestilt flere. En kunnskapsoppsummering kom fra FHI, har innhentet internasjonal informasjon om belastningen fra Koronapandemien, hvor de har innhentet kunnskap fra alle OECD-land og USA.

Kvinnsland: Det var det webinarer som gikk for noen uker siden?

Trommald: Det er helt riktig. Og selv om det gis et tilbud, så er det ikke sikkert at de som trenger det mest benytter det.

Tema: Identifikasjon av sårbare barn og unge

Kvinnsland: I hvilken grad var dere involvert i å identifisere de sårbare barna som skulle få plass når det egentlig var stengt?

Trommald: Vi lagde en oversikt over hvilke grupper det kunne være snakk om. Det gjorde vi sammen med FHI i forbindelse med 6.april-rapporten.

Kvinnsland: Om vi ser på stengningsperioden, det vil si før vi kom til 6. april?

Trommald: Før det var ikke vi inne i det, etter det jeg husker.

Kvinnsland: Hadde dere tenkt på dette selv? Hvordan man skulle plukke ut dem som absolutt burde ha vært gitt et tilbud, mens det var stengt?

Trommald: Vi [mener] at det bør gjøres lokale vurderinger, slik som også Udir mener. Vi har diskutert det muntlig.

Jeg [mener] vi sendte ut noe til fylkesmennene i den perioden, hvor det var vårt forslag. Vi ville ikke lage noen detaljert plan om hvordan man skulle gå frem, men det var viktig at man gjorde lokale vurderinger. Det var viktig med stor bredde i de vurderingene, fremfor å plukke folk etter diagnoser eller liknende.

Kvinnsland: Dere tenkte i utgangspunktet at den kompetansen var høyest der det foregår?

Trommald: Ja, definitivt.

Kvinnsland: Det tenker jeg også. Likevel kunne det jo vært noen innretning for å påvirke utviklingen nasjonalt?

Trommald: Vi var mest opptatt av å synliggjøre at vurderingen måtte bli gjort. Hvis jeg ikke husker feil, så ba vi fylkesmennene om å følge opp at det ble gjort. Det omfattet ikke detaljeringen av hvilke barn det skulle være.

Kvinnsland: Ble det en teoretisk øvelse, for dere var jo ikke inne i bildet, i stengningsperioden?

Trommald: Nei, ikke før vedtaket ble truffet.

Kvinnsland: I de ukene det var stengt?

Trommald: I den grad vi ble invitert inn. Jeg tror ikke vi heller vurderte det som det viktigste å gjøre. Vi var mer opptatt av å sikre at de generelle tjenestene var oppe.

*Tillegg etter gjennomlesing: Vi var opptatt av å etablere smittevern i tjenestene samtidig som man hadde dem åpne, fremfor å anvende stenging som smitteverntiltak.

Kvinnsland: Inntrykket er at dette har vært litt komplisert, og at man har hatt problemer med å vurdere i ytterkanten av en gruppe osv.? Er det noe dere planlegger å ta tak i, som en læring av dette? Det er klart at dersom man må stenge ved en annen anledning, så er dette ganske viktig.

Trommald: Man kan treffe en beslutning om det. De gruppene er også de som blir mest utsatt for stigmatisering. Vi har nok vært mest opptatt av at man ikke stenger tjenestene unødvendig. Tjenester som er rundt barna skal være oppe, fremfor å plukke ut enkelte barn og komme med strenge regler. Vi har ikke vurdert det som så nødvendig, og har ønsket å ha runde[re] vurderinger.

Tema: Utsatte grupper av barn og unge

Johansson: Dere snakker om at 200 000 barn som utgjør utsatte grupper. Mange av dem har flere problemer, bor trangt, blir utsatt for vold eller hva det kan være. Dere er åpne om at man ikke kjenner den dobbelte effekten av alt dette. Jeg tror at det står et sted at det er 223 000 er i den utsatte gruppen. Hvilken nytte har vi, i en situasjon som nå under pandemien, av å fastsette et slikt tall?

Trommald: Jeg synes vi har en nytte av å si at tallet er stort. Dersom tallet hadde vært veldig lite, så hadde mulighetene for å gi dem et ekstra tilbud vært større, enn når tallet er så stort.

Johansson: Da kunne du nesten satt navnelapper på dem.

Trommald: Ja, det hadde også vært mer tydelig. Dere kan se den oversikten vi lagde sammen med FHI. Gruppen er veldig sammensatt. Noen handler om foreldrenes problemer, noen handler om barns problemer, det er mange ulike innfallsvinkler til det. Vårt budskap har vært at det er så store grupper at vi løser det ikke.

Vi fikk forslag om å ha hjelpetelefon, chatte-tjenester – veldig spissete tiltak. Vårt ståsted har vært at det er viktig at de generelle tiltakene skal bli best mulig. Det er uavhengig av hva det er, det generelle tilbudet må ligge til grunn. Delvis fordi noen av disse gruppene er det ikke bare å få tak i, for eksempel voldsutsatte barn, vet vi ikke nødvendigvis hvem er. Noen barn kan du nok søke opp gjennom diagnoser, men en del av disse barna er skjult. Det er utfordringen, og du vet heller ikke hvor mange de kommer til å bli. Vi har beskrevet at, under en pandemi må vi regne med permitteringer, hjemmekontor og økt stress i familiene. Barna i familiene som strever mest, får problemer.

Marginaliserte barn vil kanskje tippe over til å bli utsatte i løpet av pandemien. Vi vet ikke hvem disse barna er, og å finne ut hvem de er har vi ikke brukt mye tid på. Vi har heller tenkt at de tjenestene som er tilgjengelige kjenner sine brukere, og de må følge dem opp. Istedenfor å lage spesialopplegg for noen grupper, og at vi må finne ut hvem de er. Vi har lagt oss på et mer universelt nivå.

Johansson: Dere har gruppert disse i 16 grupper. Er det noen grupper du tenker treffes spesielt hardt av en pandemi?

Trommald: Det lurte vi også på i de vurderingene vi gjorde, slik at de ble mer risikovurderinger. Det var spesielt funksjonshemmete barn, som vi la merke til tidlig som en særskilt gruppe. Det er barn som får hjelp av barnevernet, og ofte har de sammensatte behov. Det er lavinntektsfamilier, som gruppe som vi er opptatt av å følge opp. Det er spesielt i en slik situasjon vi vil være opptatt av at tjenestene er tilgjengelige. De er klare over dette, og følger opp med sin kompetanse lokalt.

Johansson: Hva er lærdommen til neste krise? Hvordan kan dette forbedres til en annen krisesituasjon?

Trommald: Vi ser den situasjonen vi er nå, med en ny runden med nedstengninger at mange av barneverntjenestene er oppe og går nå. De gikk ikke på hjemmekontor når Erna

sa at vi skal være på hjemmekontor igjen. De skjønnte at det gjaldt ikke dem, og at de skulle være på jobb og følge med på sine barn. De skulle være oppmerksomme på barna og lene seg fremover, fremfor å lene seg bakover. Læringen om at hjemmekontor [er nyttig], digital oppfølging, digitale konsultasjoner og slikt, det er for oss byråkrater. Vi kunne hatt denne samtalen digitalt uten at det hadde forringet kvaliteten veldig. Skal du observere et barn, så er det noe helt annet. Den innsikten, sitter veldig godt. Det blir viktig i planleggingen fremover, å nyansere hvem det er som skal sosialt distansere seg i jobben sin og hvem er det som ikke skal gjøre det.

Det er en viktig nyanse som vi har lært, å bruke de tjenestene vi har. Å finne på noe nytt i en pandemi, ville være veldig krevende. Å bruke det ordinære apparatet, fremfor å spesialisere og lage nye kriterier for de som er utsatt. De som er utsatt er utsatt hele tiden, det er ikke noe nytt. Det er det samme som skoler og alle er bekymret for. De må bruke det de har og vi må dytte de så tungt frem i skoene at de jobber alt de kan for å møte disse barna. Jeg mener at vi bør lære, fremfor at de skal ha legitimitet til å sette seg selv på hjemmekontor for å beskytte seg og sin familie.

Det bør være læring for oss at det tok alt for lang tid før de kom tilbake på kontorene sine. Det var hjemmekontor fortsatt, det var ikke tilstedeværelse, og vi skrev en setning om at det er tankevekkende at frisører brukte tre dager på å implementere nye smitteverntiltak og være tilbake på jobb. Mens offentlig ansatte brukte opp mot fire måneder på å komme tilbake på jobb.

Vi må ikke se bort fra at det er bekvemmelighetshensyn hos ansatte i offentlig sektor. De risikerer hverken jobben eller noe annet, når de gjør sine vurderinger om hva nye retningslinjer betyr for dem. Vi som myndigheter er nødt å være veldig tydelige på at folk skal på jobb. Det ser vi at fylkesmennene, særlig i Trøndelag, har tatt tak i. Dere har kanskje snakket med Erik Stene?

Kvinnsland/Johansson: Nei

Trommald: Han ville være en interessant kilde for dere. Han beordret NAV-kontorene i Trøndelag til å åpne kontorene sine igjen. De stengte ned og de hadde ingen tilgjengelighet på kontorene sine. Du måtte være digitalt oppe, og det er det ikke alle familier som er. Han hørte ikke på det de sa, men gikk ut og besøkte kontorene. Der stod det stod lapper om at det var stengt. Han sa at dere er nødt til å åpne opp.

Politiet stengte også publikumsmottaket sitt, siden de mente at de hadde fått beskjed om det fra myndighetene. Jeg forsto ikke hvor den beskjeden kom fra. De sitter trygt bak sånne skjermer. På denne tiden, kunne man ikke fysisk levere inn en anmeldelse på noe politikontor. Fordi de oppfattet at det skulle de skulle holde stengt. Hvor den beskjeden kom fra vet ikke jeg, men jeg tror myndighetene må være veldig tydelige på hvilke tjenester som må være på plass og tilgjengelige for befolkningen i en pandemi.

Johansson: Du sa det så skarpt tidligere at noen ville være bekvem og beskytte seg selv mot smitte?

Trommald: Ja, det tror jeg. Det er ingen som vil si at de ser det sånn. Jeg vet ikke hva de har sagt i foretakene. De var opptatt av å håndtere pandemien og alt det som skulle til. Hvordan de andre, som BUPer og psykiatri, hva de holdt på med? Når det ble sagt at de skulle være i beredskap? Beredskap for hva da? Er det beredskap å gå inn på en intensivavdeling og stå ved en respirator, eller hva er det egentlig beredskap for? Jeg regner med at de spørsmålene ble stilt.

Vi hadde en felles institusjon med Sørlandet sykehus, der personellet fra Sørlandet sykehus skulle gå inn i turnus sammen med vårt personell. Det er en institusjon hvor vi har alvorlig syke barn, som også [er utsatt for] alvorlig omsorgssvikt, og ikke klarer seg selv i det hele

tatt. 14. eller 15. mars var personellet tilbake på Sørlandet sykehus, det hadde de fått beskjed om. Så drev de digital veiledning av barna. Jeg spurte gjennom mailer til mitt departement og direktøren ved Sørlandet sykehus, og fulgte saken helt til toppen. Jeg regner med at de til slutt fikk en instruks av RHFe om å sette folk i jobb igjen.

Du får en helt annen tenkning i enkelte miljøer. Jeg har spurt; «Hva synes dere vi skal gjøre da? Er det Kolonial.no som skal levere mat på trappa når folk skal gå hjem?». Vi driver en drift, og da må folk være på jobb, og det perspektivet savner jeg. Jeg syns det er beundringsverdig hvordan datatilsynet har tatt sin rolle i denne pandemien, hvor de har sagt de er et tilsyn også i krise. Så når det kommer en app som er i strid med det regelverket de er satt til å forvalte, så sier de at det har de ikke lov til.

Jeg spør; «Hvor har Helsetilsynet vært, eller andre av de som er tilsynsmyndigheter på helseområdet, for å sikre for at folk i Norge skal få det tilbudet de skal. * Jeg tenker at det nok har vært andre hensyn som lå til grunn. Med det store etterslepet vi har fått på helsehjelp, bør vi stille spørsmålstegn om det er nødvendig. Jeg har ikke jeg data, men jeg ser jo hvilke data jeg har for de tjenestene vi innhentet informasjon om. De får meg til å lure litt på det.

*Tillegg etter gjennomlesing: Mitt poeng: knyttet til andre sykdommer enn korona

Tema: Samhandling og samarbeid

Johansson: Du har sagt at du har måttet dytte deg på, for å få en rolle. Jeg tolker at det gjelder både BUB og DSB. Det å komme inn på lista over samfunnsnyttige funksjoner, var jo åpenbart viktig. Er det noe her vi bør lære av til neste gang?

Trommald: Jeg mener at sosialfeltet, også barnevern, har en stor rolle i kriser. Justis [får] sine greier fort opp, men når det kommer til sosialfeltet så feier man det av bordet. Man må man ta det seinere eller en annen gang og slutte å bråke. Man må mye tidligere inn med de perspektivene, og da er det viktig å bli definert som samfunnskritisk funksjon. At DSB og Hdir har det på lista over de som de faktisk må inn å gjøre vurderinger [overfor]. Det er ingen andre som gjør det. Hdir vil ha hendene fulle med alt mulig annet, så det er forståelig at de ikke greier å ta alle mulige hensyn.

Johansson: BUB og DSB har et sektorovergripende mandat. Har du tenkt noe mer på forskjellen i disse rollene? Du sa tidligere at BUB var viktigst.

Trommald: BUB fremstår som viktigst fordi det er Hdir og FHI som treffer beslutninger på dette området, og det har effekt for oss. Derfor er det åpenbart det viktigste stedet for oss. De er åpne, og dersom jeg ønsker å si noe får jeg den tiden jeg vil. Det er særlig dersom man har vært litt i media, så merkes det at oppmerksomheten øker.

Johansson: Du har nevnt fylkesmannsembetene. Har du noe mer du vil fortelle om samarbeidet med dem? Hva har fungert godt og ikke så godt?

Trommald: Jeg tenker at de har en sentral posisjon når det gjelder beredskap. Hvis det ikke hadde vært for dem, så hadde vi ikke fått til noe som helst. De er flinke, operative og tjenestevillige, det er bare alt pent å si om dem i denne sammenheng. De står i presset og kommet tilbake igjen med informasjon. De står i presset mellom alle kommunene som ikke vil gi informasjon, og oss som sier at vi er nødt til å ha den. Det gjør de på en god måte. Vi har hatt glede av dem og vi har hatt møter med de minst hver 14. dag, og vi har også ringt rundt til dem og fått innspill.

Johansson: Er de forskjellige?

Trommald: Ja, de er veldig forskjellige. Jeg tror det vil være stor forskjell på de ulike sektorområdene. Vi snakker mest med de på oppvekstområdet og de er litt forskjellig organisert. Noen har skole og barnevern under samme, og noen har helse. Det vil si at noen

ganger, så møter vi fylkeslegene. Det er veldig få som har organisert seg slik at fylkeslegen har ansvar for barnevern. Jeg tror det kun er Vestland som har det nå.

Noen av fylkesmennene har veldig god oversikt, og andre har ikke det. Det er naturlig å nevne Viken i denne sammenhengen, siden det er veldig vanskelig å ha oversikt her. Det betyr at vi er mer utrygge på det som skjer i Viken, enn i for eksempel Trøndelag, Troms og Finnmark.

Kvinnsland: Er det et størrelsesproblem eller et håndteringsproblem?

Trommald: Jeg tror kompleksitet og antall kommuner er med på å gjøre Viken vanskeligere å ha oversikt over.

Johansson: Når det gjelder rollefordelingen og samarbeidet med FHI og Hdir – hva er forskjellen i å samarbeide med dem? Hvordan opplever du at de har tatt rollene sine? Er de enige?

Trommald: Nei, og det er de tydelige på selv også. De er tydelige overfor oss også når de er uenige. Jeg oppfatter at Hdir er uenig internt også, men slik er det sikkert innad hos oss også. Det er naturlig med ulike syn. Det er særlig i rollen med å styre tjenestene til å levere, og det å holde ting oppe, hvor jeg er overrasket over hvor passive Hdir har blitt.

Jeg mener at Hdir har blitt spist av rollen sin med å håndtere pandemien. De har jo egentlig ansvar for begge deler, både håndtere pandemien og sørge for at tjenestene fungerer. Jeg synes det har blitt litt utydelig, men jeg oppfatter at FHI har tatt ansvaret i dialogen med oss og gitt råd. De har vært tydelige og hjelpsomme for å få dette til å virke, slik at tjenestene blir levert. Det har overrasket meg at ikke Hdir har balansert hensynene bedre.

Johansson: Fikk BUB et bredere perspektiv i løpet av den tiden du har deltatt? Gikk de fra å være i helsesporet til å i større grad ta et samfunnsperspektiv?

Trommald: Det synes jeg virkelig at de har gjort. Det er flere aktører inne, så jeg tror det er lettere å komme inn i BUB nå, enn når jeg maste for å komme inn. Nå er det blitt et ganske stort forum hvor også NHO er med. Hdir gjør en god jobb i BUB ved å gi felles informasjon til veldig mange aktører. Det fungerer nok ikke som et beslutningsforum, det er et informasjonsutvekslingsforum. Beslutningene blir truffet av FHI og Hdir på helt andre arenaer.

Og hvem som er der vet ikke jeg, for der er ikke vi. Vi blir innimellom bedt om innspill, og ble det akkurat nå i forbindelse med nedstengningen nå. Et konkret innspill om hva vi mente, og det er første gangen Hdir har spurt oss om hva vi mener om tiltakene som er iverksatt. Jeg har ikke diskutert det med Bjørn eller Camilla, men det er mitt inntrykk at det er i aksen Camilla Stoltenberg - Bjørn Inge Larsen - Bjørn Guldvog at beslutningene blir tatt. Det vil si at de ikke blir tatt mellom deres virksomheter, men at de har trukket det litt opp. Jeg leser i media at de kommuniserer med tekstmeldinger, og da ser man hvordan veien til beslutningene er. BUB har nok endret sin karakter fra å være et beslutningsorgan, før jeg kom inn.

Johansson: Slik vi leser mandatet er de et rådgivende organ.

Trommald: Ja, men rådgivende i den forstand å bli enige om råd. For nå er det mer en informasjonskanal som er nyttig og viktig, men jeg opplever ikke at man prøver å sette seg ned for å sammen finne frem til gode råd sammen.

Johansson: Er det noe annet vi burde kjenne til i forhold til samhandling mellom aktører?

Trommald: Forvaltningen samarbeider mye bedre i kriser enn ellers, siden de får mer konkrete oppgaver å jobbe sammen om. Det er en fin arena for å bli mer samkjørt. Jeg tror at Hdir kanskje strever litt med å få «stokket» alle sine roller i pandemien. De skal være rådgivere på pandemi, overfor helsetjenesten, og de får mange roller som gjør det

vanskeligere å få tilgang på dem. Det gjelder også for å komme i posisjon. Det er lettere for meg å komme i posisjon til for eksempel Hege Nilssen enn Bjørn Guldvog. Det er ikke så rart.

Kvaliteten på barnevernstjenestene:

Kvinnsland: Det kom færre bekymringsmeldinger til barnevernet våren 2020. Hva tenkte dere om det?

Trommald: Dette vet vi fra kunnskap fra andre steder. Mange steder i verden ser vi at anmeldelser, bekymringsmeldinger og andre meldinger om vold faller med 50%. Det er det som er det vanlige. Vi har gjort egne undersøkelser og ser at familiekonflikter øker i samme perioden. Vi har norske [tall] fra mars om at det er konflikter. Mor og far er mer sinte, det går også ut over barna. Vi vet at permitteringer og den generelle situasjonen stresser familiene. Dette synliggjøres gjennom lavere tall, noe som var forutsigbart. Derfor har vi vært opptatt av å ha skoler, helsestasjon – alle tjenestene oppe. Fordi det er de som melder inn, det er de tjenestene.

Vi ser etterpå at det har vært vanskelig å se om tallene går opp eller ned, og det er litt forskjellig fra kommune til kommune. Trøndelag, for eksempel, har meldt om at de har fått inn mange bekymringsmeldinger. Er det bare en refleksjon av det fallet vi hadde, eller er det reelt flere nå? Det har vi ikke klart å finne gode tall på, så vi vet ikke om det faktisk blir mer vold.

Kvinnsland: Barnevernet er veldig sentralt i dette.

Hvor tett var dere på i den fasen omkring en funksjon som er så utsatt? Det krysser kommunegrenser og det er flere forhold som kan inntre. Ikke sant?

Trommald: Vi opplever at vi var veldig på. Det perspektivet jeg har på andre tjenester, det perspektivet hadde også vi på egne tjenester. Dette er en kritisk samfunnsfunksjon, og det som er punkt én å få den opp. Den skal driftes gjennom hele krisen.

Det er ikke sånn at de skal på hjemmekontor. Vi la ut informasjon om at de skulle være på jobb. Vi kontaktet alle fylkesmennene første helgen, for å si til dem at; «nå er det om å gjøre, og være opp og frem i skoene». Vi informerte Bufetat, som er det statlige apparatet, om at alle institusjoner skulle være i drift gjennom hele krisen. Det var bare å legge planer for det.

Kvinnsland: Skjedde det?

Trommald: Ja. Det har ikke vært en eneste institusjon som har vært ute av drift, ikke én. De hadde også problemer med karanteneplik og sykdoms[fravær], og de ble fulgt opp daglig, med rapporteringer daglig.

Kvinnsland: Oppfølging på fosterhjem og liknende?

Trommald: Samme. Det vil jo alltid skje, for det er jo ikke alle kommuner som hører etter.

Kvinnsland: Føler dere at dere vet hva som var tilfellet i denne perioden?

Trommald: Institusjonsapparatet rapporterer til oss, så der vet vi hvordan det var. Der kan vi dokumentere at alle var oppe, at det ikke var noen som var stengt. Alle ble tatt imot. Det var ikke lov å ta ned inntaket eller skrive ut. Vi ser at døgninstituttene i psykiatrien tok ned tilbudet. De fikk ikke lov til å gå annenhver økt, slik som andre har gjort. De har full bemanning hele tiden, og de måtte bemanne seg opp gjennom vikarordninger.

Nesten med en gang begynte vi å jobbe med de tillitsvalgte, for å få på plass nye turnusordninger. Noen av omsorgsboligene i kommunene sier at de har hatt problemer med bemanningen hvis folk er syke. Det vi gjorde, var å diskutere med de tillitsvalgte hvordan vi skal gjøre det hos oss hvis noen blir syke på en institusjon.

Dette er «hjem-liknende» strukturer, og vi ble enige med FHI om at de følger «hjem-smittevernet», ikke «helse-smittevernet». Det betyr at om det er sykdom, så skal du ikke ha visir og [slikt utstyr], men du skal ha det smittevernet du ville legge i et eget hjem. * Det betyr eget bad og eget håndkle, og isolere deg så mye som mulig. Egen mat, men ikke smittevernsutstyr. Man må jobbe med sine ansatte for at de skal bli komfortable med denne løsningen. Det er det ene, og det andre er å finne hvordan vi skal ordne en turnus. De fleste ville gått i karantene etter hver gang de gikk inn på den institusjonen. Vet dere hvordan vi håndterte det?

*Tillegg etter gjennomlesing: med en del tydelige smittevernkrav. Det ble laget en egen «bransjestandard» for institusjoner.

Johansson: Nei. Jeg tror ikke vi vet det.

Trommald: Dette er vi stolte av, og vi er veldig stolte av våre ansatte. Vi arbeidet sammen med de tillitsvalgte for å finne løsninger. Dette handlet for eksempel om samtykke til å gå inn i en frivillig langturnus på 7 døgn. Slik at hvis det ble smitte på institusjonen, så ville ikke hele gruppen bli eksponert. Ca. 70% av personalet samtykket til å gjøre det, og de har gått rett i langturnus. *

*Tillegg etter gjennomlesing: Det viktigste var å ha gode smittevernsrutiner og turnusordninger som kan brukes ved behov.

Det har å gjøre med at barnevern er en kritisk samfunnsfunksjon og her skal folk på jobb så langt som mulig. De skal serve barna, de skal være på «hugget» og de skal følge opp problemstillingene. I motsetning til tenkningen som var enkelte steder i helsetjenesten, hvor halvparten skulle på jobb, for at resten skal vernes. Man må ta ned aktiviteten og fikk større etterslep enn nødvendig slik jeg ser det.

Vi la kontinuitetsplaner for å finne ut hva vi skulle gjøre dersom smitten på institusjonen ble så stor at vi måtte stenge. Ansatte fra familievernet gikk inn i turnus for å få det til å gå opp. Slik fikk vi vernet barnevernsinstitusjonene slik at de ikke skulle få problemer med personell. Det var første prioritet. Å holde de oppe hele tiden, og det har vi klart.

Kvinnsland: Hvis du tenker tilbake på fosterhjemmene, og problemer som oppstår ved at det er tilsynsfunksjoner i en kommune og de bor i en annen kommune. Praktiske ting, men og at det er ofte barn som har behov for relativt sammensatte ytelser av tjenester. Hvordan ser du på det, innenfor deres institusjon har du litt mer kontroll på hva som foregår, men i fosterhjem for eksempel?

Trommald: Da blir fylkesmennenes oppfølging av det kommunale barnevernet veldig viktig, og det har det også vært. Det bildet så vi i 6. april-rapporten. Det presenterte vi for fylkesmennene, kommunene og til alle som ville høre på oss. Rollen er å sikre at tjenestene er oppe og går, og fortsetter å løse samfunnsoppdraget sitt med en enda mer fremoverlent rolle.

Vi fikk inn mange spørsmål fra fylkesmennene. Folk fikk ikke lov å reise mellom kommuner. Det kunne være ordninger for samvær, eller fraskilte som skulle ha og barn hit og dit – sånn. Vi måtte gå inn og lage egne direktiver for fylkesmennene, som de implementerte i kommunene for å sikre seg at samvær ble gjennomført. Vi fikk på plass det som hører til ved å være en del av barnevernet. Det ble løpende fulgt opp med regelverk. Det ser dere på vår hjemmeside, at regelverksproblestillinger ble fulgt opp gjennom fylkesmennene.

Vi brukte fylkesmennene som postkanal ut mot barnevernstjenestene, ved at vi sendte brev til fylkesmennene og ba de sørge for at kommunene fikk dem. Vi var redde for at dersom vi skulle fortsette, slik som alle andre, å bare sende det ut, så ville det bare havne i et postmottak og kanskje ikke riktig sted.

Kvinnsland: Mener du kommunale postmottak?

Trommald: Ja. Vi passet på at fylkesmennene sendte det til barnevernslederen.

Kvinnsland: Har du noen formening om, at det dere formidlet gjennom fylkesmennene ble fulgt opp av de kommunale barnevernsinstitusjonene? *

*Tillegg etter gjennomlesing: Mener Kvinnsland barnevernsinstitusjon?

Trommald: Vi fikk NKVTS (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress) til å se på hvordan barn og unge ble fulgt opp. Det ble lagt frem en rapport i webinarer jeg nevnte, og der sier barn at tjenester falt bort, men også at barnevernstjenester var mer tilgjengelig enn andre tjenester. Ca. 80% sier de får det samme eller litt mindre enn før, mens få sier at tjenesten falt helt bort. *

*Tillegg etter gjennomlesing: Her svarer jeg på kommunale tjenester. Dersom Kvinnsland spør om Oslo kommune sine institusjoner (sør-organisering) så deltok Oslo kommune sin barnevernsetat i våre krisemøter.

Vi tror det har virket, og det merkes hvor få problemstillinger som kommer opp om dette i barnevernstjenesten. De skjønner altså at de skal være på jobb. Tjenestene melder for eksempel om at de har IKT-problemer for å håndtere konsultasjoner digitalt. Det er ikke alle brukere som vil ha besøk heller. Derfor er det mange som vil bli kontaktet på telefon. Det har å gjøre med mottaksapparatet for barn, unge og familier, det er ikke sikkert de heller vil ha barnevernet inn.

Kvinnsland: Ordninger med hjemmekontor vedvarte for mange av barneverntjenestene utover i sommeren og høsten, ifølge Koordineringsgruppen. Hvorfor tok det så lang tid før barnevernstjenestene var tilbake i normal drift?

Trommald: Ja, hvorfor skjer det? Det har vi fått utdypet litt mer, for det vi har spurt om. Mye arbeid i barnevernstjenesten kan også gjøres på hjemmekontor. Noen sier; «Tidligere når jeg bare dro på hjemmebesøk, så rakk jeg ikke mer enn to i løpet av en dag. Nå, når jeg ringer, så er det utrolig mange jeg klarer å få en viss kontakt med.» Man skal ikke se bort fra at den digitale tiden også kom til barnevernstjenesten, som kanskje ikke lå teknologisk lengst fremme.

Men, en utfordring er at de har ikke lokaler til å ivareta smittevernskravene vi satte for dem. Slik at de faktisk ikke klarte å gjennomføre det. Når den problemstillingen ble reist, har kommuneledelsen noen steder stilt andre lokaler til disposisjon.

Kvinnsland: Ja, så da ble det løst?

Trommald: ja, løst eller ikke. Det er derfor vi har vært på fylkesmennene og har bedt dem om å følge det veldig konkret. Det man skal være klar over er [andelen] som har folk på hjemmekontor. I hvilken grad det påvirker tjenesten, kommer ikke tydelig frem noen av spørringene.

Kvinnsland: Er det noe kvalitativ forskjell mellom nye barn, som vi tror det har blitt litt færre av, og tjenesten til dem. Sett i forhold til de som allerede er etablert i systemet?

Trommald: Det tror vi. De som er etablert i systemet er lettere å følge opp.

Kvinnsland: Men, de nye som har kommet inn?

Trommald: Ja, ikke sant. For det første, så vet vi ikke om de kommer inn. Når de først kommer inn, så tror jeg nok at de blir ivaretatt. Man må også kjenne til barnevernstjenesten. Dette er folk som virkelig brenner for sårbare barn og unge, så man skal ikke putte på mye trykk før de leverer mye. Men, hvis de får en forståelse at de skal sitte hjemme, så er de totalt satt ut av spill.

Kvinnsland: Vi har merket oss i et brev av 18. mars. Det gikk fra dere til kommune- og fylkesmannsembeter, om barnesaker som eventuelt blir nedprioritert i perioden og

konsekvenser av dette. Hvordan har dette blitt fulgt opp? Har det vært noen problemer med etterslep i denne tjenesten?

Trommald: Det tror jeg ikke jeg kan svare på, i hvilken grad de opplever etterslep. Vårt inntrykk er at barnevernstjeneste mener de har god kontroll, det har vi fått rapporter på. Vi har bedt dem om å rapportere konkrete avvik. Når de opplever konkrete avvik, rapporterer de til oss, så har vi mulighet til å følge opp. Tre kommuner har meldt inn dette i den siste rapporten. Vi har inntrykk av at de har fulgt opp og at fylkesmennene har vært veldig på.

Kvinnsland: Det er en intuitiv bekymring at akkurat her er utsettelse beklagelige. Hvis barn man kjenner til burde fått tjenester og ikke fikk det.

Trommald: Kravene er ganske tydelige.

Kvinnsland: Jo, det er slik i alle tjenester. Men, av og til er det ikke alltid det er så greit å holde fristene.

Trommald: Nei, det er derfor mener vi at det viktigste de kan gjøre, er å drive så normalt som mulig. Det har vi prøvd å følge opp.

Tema: Stenging av familievern

Kvinnsland: Dere stengte fra 13.-26.mars. Hvilke vurderinger ble gjort i forkant av denne avgjørelsen?

Trommald: Vi lyttet også til Erna Solberg, som sa at her skulle det stenges ned. Vi var nok også offer for tanken om at; her er det om å gjøre. Vi så listen over [virksomheter] som skulle stenges ned. For eksempel skulle private psykologer stenge ned en-til-en kontakt. Dersom vi skulle følge godt smittevern og følge opp den alminnelige bestillingen, så vi at det var nødvendig å stenge familievernkontorene. Vi leste på Hdirs hjemmeside at ingen skulle oppsøke helsetjenesten, så hvorfor skulle de da gå til familievernet? For meg var dette ikke en så komplisert beslutning.

Men etterpå, da det ble stilt spørsmålstegn ved hvorfor vi gjorde det, så var den tanken ikke rar i det hele tatt. Da seg alvoret innover oss. Selv om det var litt forskjellig, og det ser vi. Vi har akkurat mottatt en forskningsrapport som viser at vi bør ta mer lokale hensyn. Det mener vi også. Man burde ikke gjøre generelle stengninger, men gjøre lokale vurderinger.

Når vi ville åpne opp familievernet igjen, så snakket vi om at familievernet jobber med interaksjon mellom mennesker. Det er det som er deres verktøykasse. Derfor er det å snakke med folk på telefon litt uhensiktsmessig. Det tok de tak i selv også. Vi har ikke noen metodikk for det, det er ikke det vi driver med hos oss. Vi holder på med andre ting, som samspillsproblematikk. «Du ser hvordan hun sitter og nikker, du ser hvor positiv hun er» Dette er ikke så lett å gjøre på telefon eller video. Det kom fort opp som en problemstilling.

Når vi begynte å vurdere om vi skulle ha helt stengt, så satte vi opp en nasjonal telefon. Den fikk ganske god evaluering. Så jobbet vi for å få opp en lokal telefon. Flere av kontorene meldte at det var et behov, for å håndtere lokale saker. Den evalueringen var ikke så bra, det overrasket meg litt. Jeg tror det har å gjøre med at de synes det ble tidskrevende, og at de ikke fikk det helt til.

Kvinnsland: Hvem ble det tidskrevende for?

Trommald: For familievernkontorene lokalt. Så, her ligger det en egen evaluering for nettopp denne stengingen. For at vi skulle få læring til neste gang.

Kvinnsland: Ble det slik at den nasjonale telefonen ble rekanalisert til det lokale familievernkontoret som skulle ta tak i saken?

Trommald: Nei, de svarte på nasjonale spørsmål, for å gjøre avklaringer. For eksempel folk som ventet på meklingsattesten sin. Det var spørsmål om hvordan de skulle gjøre det nå? Hva skal vi gjøre? Og hvordan skal vi løse disse oppgavene?

Kvinnsland: Det ble kanskje skilt i to ulike formål, disse to?

Trommald: Helt riktig. De to telefonene hadde ulike formål.

Kvinnsland: De lokale var mer knyttet til det faktiske innholdet?

Trommald: Da prøvde vi mer å løse problemene.

Kvinnsland: Så da ble det en ny type tjeneste for dem?

Trommald: Ja.

Kvinnsland: Som belastet en hverdag som var full fra før?

Trommald: De hadde ikke noe annet da. Fordi dette var før de åpnet igjen. Jeg tror ikke de fikk en skikkelig fasong på den veiledningstjenesten sin. Jeg opplevde ikke det som en suksess, men det var for å prøve å få til noe.

Kvinnsland: Ble de lagt ned igjen?

Trommald: Nei. Samtidig som vi jobbet med den telefontjenesten, fant vi ut at vi måtte jobbe for å få de kontorene opp igjen. Vi begynte å gå gjennom smittevern rådene fra Hdir. Gjennom vår forståelse og tolkning av dem, så vi at det var rom for å åpne igjen. I den stengte perioden, er det viktig å være klar over at der lå hele påsken også. Det er dager det pleier å være stengt. Reelt så var de ikke så lenge nede fra klinisk kontakt.

Det vi så når vi begynte å snakke med dem om å åpne igjen, så fikk vi den fryktbaserte responsen; «Skal vi det?» «Har vi smittevern nok?» Jeg ser i evalueringen som kom etterpå, så kommer ikke det frem. De nevner ikke det nå, men det husker jeg veldig godt. Jeg har tenkt at det kanskje er det som skjer ute i andre tjenester også, den der; «Skal vi virkelig åpne igjen?».

Vi så det på skolene, når de skulle åpne igjen så trengte de faktisk ganske lang tid på å reorganisere seg. Slik at det å bli stengt og åpne igjen virker mye vanskeligere enn å bare få lagt et stramt smittevernregime og fortsette som vanlig. Så det ble lagt et smittevernregime, og så åpnet de igjen for vanlige konsultasjoner.

Kvinnsland: Og det aksepteres stort sett?

Trommald: Ja, stort sett. Jeg har inntrykk av det. Våre folk er drillet i det at tjenestene må være åpne og at vi skal være der for folk. Vi må ha smittevern sånn at folk er trygge når de kommer til oss og vi må klare å håndtere oppgavene våre innenfor trygt smittevern. Det betyr ikke at vi ikke er opptatt av smittevern, men det er mer formen. Familievernkontorene er rigget slik at de har ganske god plass. Jeg vet ikke hvorfor det er sånn, men det har de faktisk.

Kvinnsland: Fysiske forhold?

Trommald: Ja, fysiske forhold ligger ganske godt til rette for det, så vi får det til. Kontorer, store rom, for at de skal kunne sette folk litt forskjellige steder.

Kvinnsland: For å oppklare familievernkontorenes organisering. Det har vært flere utredninger. Hva slags opptaksområder har et familievernkontor sånn populasjonsmessig?

Trommald: Det husker jeg ikke helt opptaksområdet, men vi har gjort undersøkelser. Det er slik som helsetjenesten gjør for å se hvor lang tid det tar den enkelte for å komme til et kontor. Da tror jeg vi har 80% innenfor 2 timer, mens i nord er det litt annerledes.

Kvinnsland: Som en slags mal for det?

Trommald: Ja.

Kvinnsland: Så det er ikke avhengig av populasjonstetthet, men mer geografiske forhold?

Trommald: Helt riktig. Så har vi litt mer – i nord er det litt annerledes for å få det til å gå opp.

Kvinnsland: Det er ditt budsjett alt sammen? På alle familievernkontor og alle ansatte?

Trommald: Ja.

Kvinnsland: Egne lokaler?

Trommald: Ja. Omtrent når familievernkontorene stengte, ble vi bekymret for alle familiene. Vi tenkte at; nå sitter de, er frustrerte og vet ikke hva de skal gjøre. Da hadde vi en ganske stor kampanje i VG som nådde veldig bredt, hvor vi brukte familievernfolkene våre. De er drillet på å gi råd, og steppet inn i de digitale kanalene våre for å gi foreldreveiledning. Slik kunne folk få noen råd om hvordan man gjør det, og dette ble veldig mye besøkt. Det ble mer av den generelle veiledningen – hva gjør du når du krangler? – hvordan skal du forklare dette for barna dine?

Kvinnsland: En generell oppsummerende kommentar fra min side. Du sa innledningsvis at det er veldig komplisert for barn og unge å stoppe opp. Nedstenging av skoler og barnevernstjenesten. Hvis du ser familievern i den konteksten, hvor viktig er denne funksjonen i samfunnet i en sånn overgangsfase? Kan du forsøke å vurdere det?

Trommald: Av de to tjenestene så prioriterer vi barnevernet mye tyngre, og det visste de. Når vi satte familievernet på hjemmekontor, så ble de satt på vikarlister slik at de kunne bemanne opp på våre barnevernsinstitusjoner. Kontinuitetsplanene våre handler om at familievernet må kunne gå inn og betjene barnevernsinstitusjoner, slik at vi har ekstra personell. Men, de trenger ikke å sitte hjemme og vente på det. Vi holder familievernkontoret i full drift, og den dagen vi trenger dem, så tar vi opp saken igjen.

Hos oss er barnevernet prioritet én - akuttinstitusjonene og beredskapshjem - aller høyest prioritet. Vi har jobbet godt med de som ligger i vår portefølje. Vi la ut en prioriteringsveileder ganske tidlig, slik som Hdir gjorde. Forskjellen mellom oss og Hdir, var at vi ga en tydelig beskjed om at; den gjelder ikke før vi sier ifra. Frem til da er det full drift, så skal vi si ifra når den skal brukes. Da vet de hvordan den skal se ut, og de må lage en plan for hvordan de skal få personellet til å jobbe på den måten. Da skal man på et visst sted i smitten, før man begynner å nedprioritere. Nettopp fordi man er en kritisk samfunnsfunksjon.

4. Læringspunkter

Kvinnsland: Det er et sentralt punkt i vårt mandat, at man skal forsøke å si noe om hva de sosiale konsekvensene av det som har skjedd. Hva tenker du Bufdir kan bidra med for å virkelig forstå hva dette har betydd?

Trommald: Vi tenker å gjøre en samfunnsøkonomisk analyse for vår brukergrupper. Du var inne på de med særskilte behov. Der har vi noen tall.

Kvinnsland: Det er jo ditt ansvarsområde, for å si det sånn.

Trommald: Ja. Det vi er bekymret for er marginaliserte barns skolegang. Det vi vet om både funksjonshemmede barn og barn i barnevernet - det er én viktig faktor for at de skal klare seg senere i verden, og det er at de presterer på skolen. Får du til det, så er mye gjort. Det er der de har mulighet til å falle helt ut, og da får de seg ikke jobb og alle disse tingene som vi vet. Skolenedstengningen går mest ut over dem. Det har vi også nå fått tydelig dokumentert gjennom forskningsrapportene som vi har fått nå. De er også de som har mest glede av den universelle skolen, og det er derfor vi har den. Det er for å ivareta de barna, og da er det veldig dumt av oss å ikke sikre oss på den.

De sosiale konsekvensen vi kan få, er at noen grupper faller helt ut og aldri kommer inn igjen. Det er ikke noen svarteliste, dette er en helt reell problemstilling. Det er ting man kan gjøre, for eksempel ved å utvide retten til videregående utdanning til 6 år, nå er den 5 år. Det har vi har diskutert å foreslå, eller gjøre andre ting for de som nå går over ett år uten opplæring, eller ikke tilstrekkelig opplæring. *

*Tillegg etter gjennomlesing: Vi jobber nå med anbefalinger for å kompensere

De som klarer seg best, de liker seg jo godt. Det ser vi også i våre evalueringer, at mange familier har det bedre nå. Vi har hatt familier til mekling, som var midt i en skilsmisse. De fikk ny time og kom tilbake for å skrive ferdig meklingsattesten, men de hadde fått det så bra at de ikke har tenkt å skille seg likevel. Det er fordi de bruker tid på hverandre, er ute av tidsklemma og har det egentlig ganske bra. Ungdom sier det også, de får mer tid med foreldrene og har det egentlig veldig mye bedre. Det er en stor gruppe som er der, også har vi de gruppene som kanskje faller helt ut.

Kvinnsland: Er det en grad av forberedthet som man har gått glipp av her? Burde dette vært forutsigbart? Hvorfor stengte vi skoler hvis vi sier at det er så alvorlig?

Trommald: Ja. Det er jo et betimelig spørsmål. Kunne vi tatt ut disse gruppene? Vi kjører på med universelle tiltak i Norge, fordi vi tror på det. Det er derfor vi har universelle tiltak i skolen, fordi det er så mange barn som har glede av det. Jeg tror det er viktigere å ha en aktiv holdning til det, enn å finne de barna som kunne profitert på et spesialopplegg. Da får vi til noe for hele gruppen barn. Det er vår tenkning - også kan vi sikkert bli utfordret på det.

Kvinnsland: Kunne Bufdir ha vært bedre forberedt, for å kunne gi bedre råd?

Trommald: Det kunne vi sikkert alle sammen vært. Vi kunne sikkert vært bedre forberedt, men jeg vil faktisk mene at innsatsen til Bufdir, Udir og FHI for å få skolene opp å stå igjen, er jeg faktisk ganske stolt av. Vi fikk ikke så mye drahjelp av andre, så jeg mener å være nokså fornøyd. Jeg er ganske selvpiskende, men akkurat der synes jeg at vi var ganske gode. Om vi kunne sett det før, kan man lure på, men vi var ganske raske til å se det underveis for å korrigere kursen på barn og unge-feltet. Jeg tror faktisk at det har dannet et grunnlag ved de spørsmålene som jeg stilte til Hdirs ledelse, FHI og også til Bjørn Inge ganske tidlig. «Vet dere hva? Dere stenger ned alle helsetjenestene våre, er dere klar over det?». Det gjaldt jo ikke bare barn, det gjaldt holdningene til tjenestene generelt. Om man var tydelig nok på det eller om alle ble så redde at de satte seg hjemme.

5. Avsluttende spørsmål

Kvinnsland: Er det andre ting du vil formidle til oss at Bufdir kan lære eller se på eller ta tak i som en konsekvens av dette?

Trommald: Ja, det å samarbeide med andre er kjempeviktig. Også å anerkjenne at andre har mange andre har viktige oppgaver. Så det å være en klegg, skal man ikke være sutrete for, men tenke at det er rollen vår å være [sånn]. Noen får 100 mailer i innboksen sin og vi er blant dem. Det er kanskje en rolle som vi bør dyrke - å være klegg - men også tenke at det må vi være. Det tenker jeg er viktig, og samarbeid er viktig. Så er det dette med lokale tiltak, nedstengningen på familievernnet, som du var innom. Vi ser at her bør vi også rette liv etter lære, og kjøre tydeligere lokalt. Vi er ikke ferdig med evalueringene her, vi har flere rapporter ute som vi også tenker å hente inn for nettopp å bli klokere.

Kvinnsland: Vi har et intenst behov for å forstå hva dette har gjort med samfunnet, i sin videste forstand.

Trommald: Det har vi også.

Kvinnsland: Har vi glemt noe?

Trommald: Overhodet ikke.

Kvinnsland: Har du fått sagt det du ville?

Trommald: Ja

*Merknad etter gjennomlesing: Bjørn L. Nuland og Tove Bruusgaard holdt et innlegg for kommisjonen tidligere. Mine spørsmål om kommisjonen kjenner til er knyttet til å unngå gjentakelser og bruk av kommisjonens tid.